

Een dag in de arena – een rally door het amfitheater in Trier Voor leerlingen vanaf 11 jaar **Oplossingen rallye**

Voor de start

- De kinderen kunnen de museumspeurtocht alleen of in groepen doen.
- Duur ca. 45 min, bespreking van de oplossingen 15 min.
- De docenten hebben ook tijdens het bezoek aan de Romeinse monumenten de verplichting om toezicht te houden op hun klas. Zorg er a.u.b. voor dat uw leerlingen niet op de Romeinse muren klimmen en op de aangegeven paden blijven.

Spanning en sensatie. Wat gebeurde er eigenlijk in het amfitheater?

Ga naar het zwarte informatiebord 'Amfitheater en stad' links bij de ingang.

- 1 Kijk naar de afbeeldingen en omcirkel alle plaatjes die iets met het amfitheater te maken hebben.

- 2 Net als wij nu, hielden ook de Romeinen van amusement! Het liefste gingen ze naar het amfitheater. Welke evenementen vonden hier plaats?

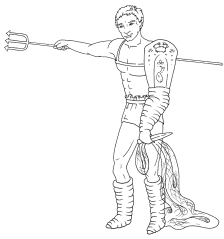
Afgezien van de gladiatorengevechten, gebeurde er ook nog dit in het amfitheater: dierengevechten, openbare terechtstellingen, artistieke voordrachten en religieuze opvoeringen.

- 3 Het amfitheater was een belangrijke plek in een grote Romeinse stad. Van een belangrijke handelsplaats groeide het Romeinse Trier uit tot een heel grote stad. Wanneer werd het amfitheater in Trier gebouwd? Schrijf het jaartal op.

Rond 160 – 200 A.D.J.-C.

- 4 Het amfitheater in Trier was groter dan het voetbalstadion nu (geschikt voor ongeveer 10.000 toeschouwers). Zoek uit hoeveel toeschouwers een plaats konden vinden in het amfitheater.

(ruim 18.000)

Volg nu deze wegwijzer [verwijzing naar de afbeelding met de gladiator] en ga de trap op tot helemaal boven in het amfitheater.

Tel de treden tot helemaal boven.

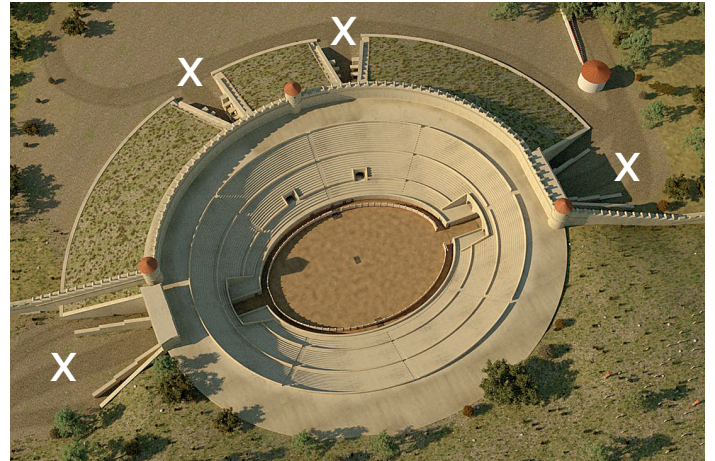
59

Hoe werd het amfitheater gebouwd?

Informatiebord 'Constructie'

- 5 Het beroemdste amfitheater uit de tijd van de Romeinen is het Colosseum dat je kunt zien in Rome. Voor de bouw waren honderden steenblokken nodig. De Romeinen bouwden het amfitheater in Trier heel anders. Kun je uitleggen hoe ze het hebben gebouwd?

Aan de ene kant lieten de Romeinse bouwmeesters het leigesteente afgraven. Aan de andere kant werd het gesteente weer als helling opgehoogd. Op deze helling werden treden aangebracht.

- 6 Schrijf op hoe lang en breed het amfitheater is.

120 m lang en 140 m breed.

Drukte van jewelste in het amfitheater

Informatiebord
'Toegangspoorten en stadsmuur'

- 7 Als er spelen werden gehouden in het amfitheater, waren er heel veel toeschouwers die allemaal naar binnen wilden. Schrijf op door welke ingangen de toeschouwers in het amfitheater kwamen, of markeer de ingangen op het model dat hierboven is afgebeeld.

Via ingangen aan de westkant (1), noordkant (2) en zuidkant (3).

Volg nu de route boven op de tribune tot je bij het informatiebord komt:
'Toegang vanuit de stad'.

Waar was de beste plaats?

- 8 De Latijnse woorden voor de ingangen in het amfitheater vinden wij tegenwoordig grappig. Schrijf de Latijnse woorden en hun Nederlandse vertaling op.

Vomitoria, letterlijk betekent dit 'spuwers'.

- 9 De toeschouwers zaten op de tribune rond de arena en vuurden de deelnemers aan. Ga op de tribune staan om te zien vanaf welke plekken je het beste uitzicht op de arena hebt.

Vanaf de voorste rijen kun je het beste zien wat er in de arena gebeurt!

- 10 Sommige mensen hadden hun naam in de steen van hun favoriete plek gekrast. De keizer en de belangrijke mensen in de stad zaten op speciale Vip-plaatsen. Ontdek waar de beste plaatsen voor de Vips waren en waar de gewone mensen zaten.

De belangrijke mensen zaten helemaal vooraan en de gewone mensen verder naar achteren en bovenaan.

Volg de wegwijzer en ga het paadje naar beneden tot je bij de splitsing komt. Het maakt niet uit of je links of rechts gaat. Ga het amfitheater binnen door een van de oorspronkelijke ingangen voor toeschouwers.

Met spanning verwacht

Informatiebord ,Ingangen stadzijde'

- 11 Stel je voor dat je een Romeinse bezoeker bent die net naar binnen gaat. Hoe zou hij zich gevoeld hebben?

Opgewonden, vol verwachting.

Je staat nu op de tribune. Zoek een trap om naar beneden te gaan naar het midden van de arena, het strijdperk.

Hoe hebben de gladiatoren gevochten?

Informatiebord ,Gladiatoren'

- 12 De spelen in het amfitheater verliepen volgens een vast dagprogramma. Beschrijf dit programma en ontdek wat het hoogtepunt van de spelen was.

Na de feestelijke intocht van alle deelnemers en belangrijke mensen, begon de dag met de dierengevechten (venationes). Rond het middaguur volgden de terechtstellingen van mensen die ter dood waren veroordeeld. Het hoogtepunt van het programma waren de gevechten van de gladiatoren gedurende de middag.

- 13 Tijdens de gladiatorengevechten vchten mannen tegen elkaar in de arena. Zij waren op een speciale school opgeleid. Er bestonden verschillende soorten gladiatoren. Op het informatiebord vind je de vier belangrijkste soorten. Hoe werden ze genoemd?

Secutor

Retiarius

Murmillio

Hoplomachus

- 14 De verschillende soorten uitrusting van de gladiatoren maakten deze gevechten voor de toeschouwers extra spannend. Bijna alle gladiatoren hadden een helm en schild om zich te beschermen. Maar om aan te vallen hadden ze heel verschillende wapens. Zoek op de tekeningen de wapens op en schrijf op wat je herkent.

Speer, zwaard, net of drietand.

- 15 Bedenk hoe zich een gevecht tussen een Murmillo (links) en een Hoplomachus (rechts) in z'n werk kan zijn gegaan. Schrijf ook op hoe jij je het verloop van zo'n gevecht voorstelt.

De Murmillo was verdedigend ingesteld en was de populairste soort strijder onder de Romeinse gladiatoren. Hij vocht met een kort zwaard. Als bescherming tegen zijn tegenstander droeg hij een helm die het hele hoofd bedekte, een groot gewelfd schild en beenbescherming om zijn linker been met bandage. Hij was goed in man-tot-man gevechten.

De Hoplomachos had een klein schild om zich te beschermen. Verder had hij nog een helm en een lange gewatteerde broek en twee hoge beenbeschermers. Met zijn speer kon hij al van een afstand zijn tegenstander te lijf gaan.

Hoe kon je gladiator worden? *Informatiebord, 'Gladiatoren'*

- 16 Succesvolle gladiatoren konden in het Romeinse Rijk echte sterren worden, net zoals voetballers of filmhelden nu. Daarom waren er ook mensen die vrijwillig vochten omdat ze beroemd en rijk wilden worden. Maar de meesten werden gedwongen te vechten. Kun je uitzoeken waarom mensen gladiator werden?

Krijgsgevangenen slaven

Hier zie je een Romeins 'fanartikel', een olielamp met gladiatoren.

- 17 Even buiten het amfiteater hebben archeologen in de jaren '90 een kerkhof gevonden waar slachtoffers van de spelen begraven werden. Uit onderzoek bleek dat het de skeletten van forse mannen waren die gemiddeld niet ouder dan 40 jaar waren. Welke conclusies zou je uit deze resultaten kunnen trekken?

Vermoedelijk gaat het om de skeletten van gladiatoren. Dit is waarschijnlijk omdat men de skeletten vlakbij het amfiteater heeft gevonden. Ook omdat de mannen groot moeten zijn geweest, is het waarschijnlijk dat zij gladiatoren waren.

„Gladiatorentaining“

- 18 Hoeveel squats kun je in één minuut doen om net zo fit te worden als een gladiator?

Paddy Doyle uit Engeland is de grote meester van het squatten. Hij heeft met 44 squats per minuut het record gebroken.

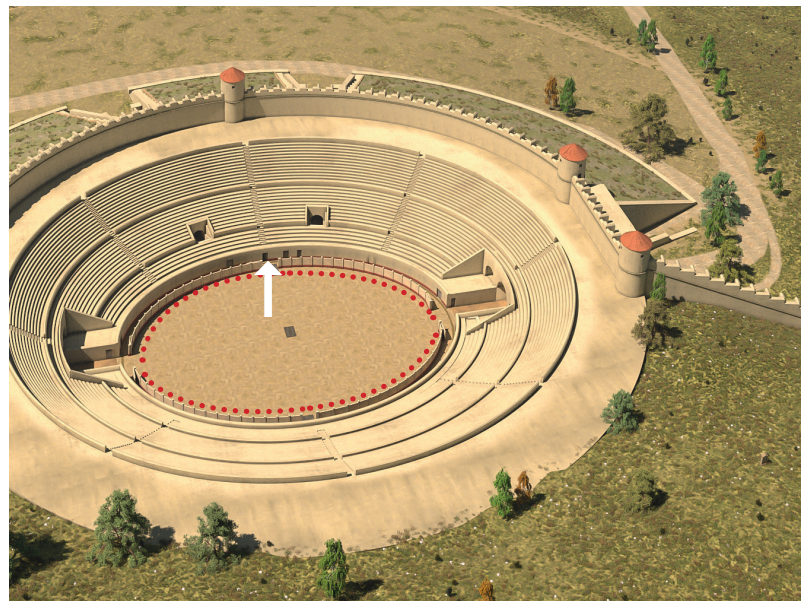
Achter de schermen

Informatiebord „Functie“

- 19 Vaak vochten er ook wilde dieren, zoals beren en leeuwen, in de arena tegen elkaar of tegen mensen. Vlak voor hun optreden werden ze in kleine cellen opgesloten, die je nu nog onder de tribunes kunt vinden. Zoek en tel alle ingangen die je nu nog onder de tribunes kunt vinden.

11 vlakbij de arena en 2 ingangen aan de zijkanten.

- 20 Voor de hokken stond vroeger een houten wand die om de hele arena liep. Achter deze planken konden de gladiatoren zich veilig en ongezien voor hun optreden ophouden. Kun je de houten wand markeren op het hierboven afgebeelde.

- 21 Van de arena loopt er een gang rechtstreeks naar de tribune. De gladiator die had gewonnen liep door deze gang regelrecht naar de ertribune. Zoek deze gang en markeer hem op het.

Vanuit de kelder kom je via trappen op het zandterrein. We weten nog niet waar de ingang was in de tijd van de Romeinen.

- 22** De Romeinen hadden zelfs echte liften. In de kelder van de arena hadden ze een hefplatform. Kun je uitzoeken waar ze deze liften voor gebruikten?

Met deze liften konden ze de gladiatoren en dieren naar boven in de arena hijsen.

Zwarte magie in de kelder van de arena

- 23** Bij hun opgravingen in de kelder van de arena hebben de archeologen heel wat ,geheime boodschappen' gevonden. Ontdek waarop deze boodschappen werden geschreven.

op lood, dat bracht ongeluk.

- 24** Onderzoek wat er op de loden bordjes geschreven staat.

Andere mensen werden vervloekt.

- 25** Op het bordje dat wordt afgebeeld, staat een vloek die tegen een bepaalde persoon is gericht. Zoek de naam van die persoon en schrijf hem op.

Eusebio

- 26** De laatste opgave is niet zo gemakkelijk. Bedenk een reden waarom zo veel mensen juist in het amfitheater loden bordjes hebben achtergelaten. Heb je een idee?

De toeschouwers dachten dat door de gewelddadige dood van zo veel mensen in het amfitheater deze plek heel veel demonen zou aantrekken.

Je hebt nu heel wat informatie verzameld over het amfitheater in Trier. Je leraar heeft de oplossingen en je kunt nu controleren of je alles goed hebt.

Wij hopen dat je het leuk hebt gevonden in het amfitheater en dat je gauw nog een keertje terugkomt!

Colofon

Rheinisches Landesmuseum Trier
Weimarer Allee 1
54290 Trier
muspaed.rlmt@gdke.rlp.de

Bronvermelding van de afbeeldingen

Foto's: Rheinisches Landesmuseum, Thomas Zühmer
Tekeningen: Lambert Dahm; Sarah Bloch
3D model: Dießenbacher Informationsmedien